

Łódź, dnia 4 lutego 2022 r.

Prof. dr hab. Maria Królikowska-Olczak

Uniwersytet Łódzki

Recenzja

osiągnięć naukowych oraz aktywności naukowej Pana Doktora Michała Mariańskiego sporządzona w związku z ubieganiem się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

1. Przedmiot i kryteria oceny

Przedmiotem recenzji w postępowaniu habilitacyjnym jest ocena, czy osiągnięcia naukowe odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tj. Dz. U. z 2021r. poz. 478). W świetle przytoczonego przepisu obowiązującej ustawy wynika, że do postępowania służącego uzyskaniu stopnia naukowego doktora habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Na podstawie przedstawionej dokumentacji można stwierdzić, że Pan Michał Mariański uzyskał stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa, specjalność prawo finansowe, na podstawie rozprawy: *Wpływ prawa międzynarodowego na ewolucję koncepcji instrumentu finansowego w wybranych państwach Unii Europejskiej*, obronionej z wyróżnieniem na Wydziale Prawa i Administracji UWM w Olsztynie w dniu 12 czerwca 2013 r. Promotorem w przewodzie doktorskim była dr hab. Mariola Lemonier, prof. UWM. Recenzentami: prof. dr hab. Jadwiga Glumińska-Pawlic (Uniwersytet Śląski), dr hab. Agnieszka Malarewicz-Jakubów, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku).

Pan Michał Mariański uzyskał ponadto w 2006 r. licencjat na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Owerni we Francji - *Faculté de droit – Université d'Auvergne (Clermonf-Ferrand Francja)* – studia ukończone z wyróżnieniem.

II Ocena osiągnięć naukowych

Dr Michał Mariański prowadzi intensywne badania naukowe w dziedzinie prawa finansowego i prawa europejskiego, ze szczególnym uwzględnieniem prawa rynku finansowego, prawa podatkowego, prawa kolizyjnego na rynku finansowym. Jego dorobek naukowy obejmuje łącznie 64 publikacje, z czego 54 opublikowane zostały po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych (wykaz osiągnięć naukowych zawarty jest w załączniku nr 4). Osiągnięcia naukowe obejmują następujące monografie, *Problematyka regulacji rynku finansowego w ujęciu transgranicznym. Analiza na przykładzie prawa polskiego i prawa francuskiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2020, ss. 356; *Wpływ prawa międzynarodowego na ewolucję koncepcji instrumentu finansowego w wybranych państwach Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2014, ss. 294; współautorstwo monografii, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Société á responsabilité limitée) we francuskim kodeksie handlowym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2017, ss. 147 oraz dwie redakcje monografii wieloautorskich i trzydzieści trzy rozdziały w monografiach. Wnioskodawca jest autorem 26 publikacji w czasopiśmie naukowych. Odnotować należy, że spośród 54 publikacji, jednaście zostało opublikowanych w językach obcych: francuskim i angielskim, w prestiżowych wydawnictwach naukowych (Mare&Martin, Cambridge Scholars Publishing).

Nie wyklucza to, jak sędzę, możliwości poddania ocenie również innych osiągnięć i dokonań naukowych Habilitanta, takich jak w szczególności: udział w redakcjach naukowych monografii, referatów wygłoszonych na konferencjach krajowych i międzynarodowych, uczestnictwa w pracach zespołów badawczych realizujących projekty w drodze konkursów, czy też współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym. Osiągnięcia i dokonania Pana dra Michała Mariańskiego w powyższym zakresie należy zakwalifikować do istotnej aktywności naukowej, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt.3 wskazanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Nie bez znaczenia jest również dorobek dydaktyczny i popularyzatorski Habilitanta oraz Jego prace sporządzone na potrzeby praktyki zawodowej. Osiągnięcia w tym zakresie stanowią niejednokrotnie podłoże dla dokonań *stricte* naukowych Dra Michała Mariańskiego.

Podsumowując, jest to z pewnością dorobek, który spełnia wymogi stawiane kandydatom ubiegającym się o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

1. Jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, Pan dr Michał Mariański wskazał monografię ***Problematyka regulacji rynku finansowego w ujęciu transgranicznym. Analiza na przykładzie prawa polskiego i prawa francuskiego***, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2020, ss. 356.

Autor podjął się tematu o dużej doniosłości prawnej, odpowiadającej na bardzo ważne współczesne wyzwania prawne o wymiarze ponadnarodowym. Przedstawiona do oceny monografia stanowi pogłębioną i w pełni udaną próbę kompleksowego przeanalizowania i oceny tytułowej problematyki, która wpisuje się w stosunkowo nową specjalizację w ramach prawa finansowego – prawo rynku finansowego. W badaniu problematyki rynku finansowego, Autor poddał weryfikacji, posługując się metodą prawnoporównawczą, hipotezę badawczą o wielości form regulacji transakcji na ponadnarodowym i transgranicznym rynku finansowym, stanowiących *de facto* pochodną ewolucji samego rynku, jego organizacji i funkcjonowania (s. 13). Autor zweryfikował wyniki badań za pomocą wykładni celowościowej, typowej dla analizy tekstów prawa unijnego. Habilitant przyjął słuszne założenie, że specyfika transakcji o charakterze finansowym, bankowym, ubezpieczeniowym, pieniężnym doprowadziła do powstania regulacji składających się na nową specjalizację badawczą, jaką stanowi prawo rynku finansowego. Zastosowanie metody prawnoporównawczej obok metody dogmatycznej, pozwoliło na przedstawienie pełnego obrazu prawa rynków finansowych oraz określenia zakresu konwergencji poszczególnych krajowych modeli regulacji tych rynków. Przedmiotem analizy uczyniono przepisy prawa polskiego, prawa francuskiego, z uwzględnieniem zróżnicowanych źródeł prawa Unii Europejskiej – zarówno prawa pierwotnego, prawa pochodnego oraz prawa tzw. *soft law*. Habilitant zwraca zasadnie uwagę na nadmierne znaczenie tzw. prawa miękkiego, które wprawdzie nie mają mocy wiążącej, ale formułuje postulaty co do zachowania się adresatów tych aktów. W praktyce instytucje unijne czynią coraz większy użytek z aktów prawa miękkiego, w tym zwłaszcza z aktów nienazwanych. Zmiany

zachodzące we współczesnym globalnym rynku powodują pojawienie się nowych konstrukcji wynikających z funkcjonowania podmiotów na rynku w wymiarze ponadnarodowym oraz kolizyjnoprawnym. Zastosowana perspektywa transgraniczna oraz porównawcza pozwalają na nowe spojrzenie na podstawowe regulacje rynku finansowego, które muszą w szczególności uwzględniać powiązania danego stosunku prawnego z więcej niż jednym obszarem badawczym. Jest to oryginalne i twórcze ujęcie podejmowanej problematyki, stanowiące znaczny wkład nie tylko w rozwój prawa rynku finansowego, ale również prawa finansowego. Monografia wypełnia nie tylko istniejącą lukę w tej materii, ale ma poważny wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, stanowiąc istotny aspekt systemu prawa i gospodarki. Z tych przyczyn wybór tematu i podjęcie badań zasługują na uznanie. Z punktu widzenia nauki monografia jest opracowaniem nowatorskim, wypełniając swoistą lukę w polskim, francuskim i europejskim piśmiennictwie.

Jak wskazałam temat recenzowanej rozprawy habilitacyjnej znajduje swoje odzwierciedlenie w hipotezie badawczej, na której opiera się koncepcja rozprawy. Jej schemat wynika z założonych celów i zadań, znajdujących odbicie w strukturze opracowania. Praca ma prawidłową konstrukcję i układ treści. Wywody są logiczne i odpowiadające przyjętym we Wstępie założeniom. Problematyka regulacji transgranicznego rynku finansowego została rozważona w płaszczyźnie regulacji prywatnoprawnych (część I) oraz regulacji publicznoprawnych (część II). Monografia obejmuje cztery rozdziały, przypisane do odpowiednich części pracy oraz tzw. Transition (s.151-152), stanowiący pomost między pierwszą a drugą częścią książki. Warto podnieść, że przyjęcie takiej koncepcji analizy uwidocznilo wzajemne przenikanie się norm prawa prywatnego i prawa publicznego, norm opierających się na odmiennej metodzie regulacji. Podział każdej części na dwa rozdziały, wzorem francuskiej dysertacji, obejmujący aspekt podmiotowy i przedmiotowy pozwoliło na refleksję nad pozycją norm prywatnoprawnych i publicznoprawnych w procesie regulacji rynków finansowych.

Rozdział I, zatytułowany *Regulacja podmiotowa i ochrona konsumentów na rynku finansowym*, dotyczy prywatnoprawnych regulacji tego rynku. Badaniami objęto różnego rodzaju formy regulacji pośredniej wynikających z europejskich swobód rynku wewnętrznego, kwestii kolizyjnoprawnych oraz zjawiska konkurencji systemów prawnych. Z punktu widzenia funkcjonowania osób fizycznych na transgranicznym rynku finansowym istotne jest zagadnienie prawa właściwego do zdolności do czynności prawnych. Podzielam ocenę Autora, że zdolność do czynności prawnych powinna być dokonywana na podstawie

prawa właściwego obowiązującego w chwili dokonywania czynności prawnej. Dokonywanie czynności prawnej w zakresie prowadzonego przez takie podmioty przedsiębiorstwa, może być oceniane według prawa państwa, w którym przedsiębiorstwo jest prowadzone. W tym przypadku Autor słusznie akcentuje, że mamy do czynienia ze swoistym prawem opcji, ponieważ zdolność do czynności prawnej danej osoby fizycznej może być oceniana przez pryzmat jej prawa ojczystego, bądź przez pryzmat prawa państwa, w którym znajduje się centrum jej działalności. Do zakresu analizy transgranicznych relacji finansowych Habilitant włączył także sposoby zawierania umów na odległość. Może warto byłoby, analizując transpozycję dyrektywy 2011/83/UE o prawach konsumentów, która objęła wiele kwestii o fundamentalnym dla praw konsumentów znaczeniu, zasygnalizować kwestię umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa, czy umów zawieranych w drodze elektronicznej. Podzielam pogląd, że swoboda przepływu osób na rynku wewnętrznym podlega pewnym ograniczeniom w związku z koncepcją konkurencji systemów prawnych, ogólną ochroną konsumenta, prawem właściwym dla osób fizycznych oraz ochroną konsumenta usług finansowych w prawie kolizyjnym. Ta płaszczyzna rozważań pozwala stwierdzić, że status prawny osób fizycznych jest zjawiskiem złożonym i trudnym do regulacji przez ustawodawcę tak krajowego jak i ponadnarodowego, szczególnie w dobie dynamicznego rozwoju technologii. W moim przekonaniu, uwzględnienia wymagałaby również problematyka ochrony zbiorowych interesów konsumentów usług finansowych.

Regulacja na rynku finansowym w aspekcie prywatnoprawnym odnosi się także do aspektu przedmiotowego (rozdział 2). Konsekwencją takiego podejścia jest analiza, przez pryzmat koncepcji przedmiotu obrotu na rynku finansowym, regulacji prawnych polskich i francuskich w zakresie prawa umów. Na tym tle niezwykle cenne są wywody o możliwości zakwalifikowania instrumentu finansowego jako formy zobowiązania umownego. Habilitant dokonał analizy sposobów wyznaczania prawa właściwego dla tego typu transakcji, które mogą w znaczący sposób wpływać na możliwości kontroli tego segmentu gospodarki. Pozwala to na kontynuowanie rozważań na temat zależności między zasadą swobody umów a innowacyjnością oraz ograniczonym katalogiem instrumentów finansowych dopuszczonych do obrotu, które pozostają w związku z charakterystycznymi dla prawa francuskiego procesami kontraktualizacji i dekauzalizacji czynności prawnych. Podzielam śmiało, a zarazem zasadne stanowisko Autora, że proces kontraktualizacji i dekauzalizacji regulacji prawnych na rynku finansowym może stanowić podstawę do twierdzenia, że regulacje prywatnoprawne będą decydować w przyszłości o dalszej ewolucji instytucji instrumentu

finansowego oraz będą stanowić podstawę do ochrony uczestników ponadnarodowych transakcji na tych aktywach. Proces ten należy uznać za tym bardziej istotny, im bardziej, wzorem nauki francuskiej, będzie akcentowana rola konkurencji systemów prawnych, wpływająca na ograniczenie publicznoprawnej regulacji rynków finansowych. Stopniowe zastępowanie teorii emisyjnych umowną koncepcją instrumentów finansowych tylko wzmacnia rolę prawa prywatnego w zakresie wyznaczania granic i możliwości rozwoju współczesnego rynku finansowego, a tym samym i jego pośredniej regulacji. Nie oznacza to, jak wskazuje Autor monografii i należy podzielić reprezentowane stanowisko, że regulacja przedmiotowa rynku w ujęciu prywatnoprawnym będzie prowadzić do osłabienia bezpieczeństwa prawnego w tym zakresie.

W kolejnych rozdziałach Autor monografii umiejętnie połączył badanie zjawiska publicyzacji prawa prywatnego bądź outsourcingu zadań publicznych z płaszczyzną regulacji publicznoprawnej przedsiębiorców funkcjonujących na rynku finansowym. Rozważania odnoszą się do regulacji i reglamentacji osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na rynku finansowym. Autor konstatuje, że rynek finansowy, w ramach którego normy prawa publicznego wzajemnie przenikają się z normami prawa prywatnego stanowi wyzwanie regulacyjne i reglamentacyjne dla ustawodawcy zarówno na poziomie krajowym jak i ponadnarodowym. Prezentując prawnoporównawczy charakter monografii, Habilitant odniósł się w rozdziale III, do rejestrowego charakteru regulacji (podrozdział 3.1) oraz wynikający z niej na płaszczyźnie kolizyjnoprawnej wyznacznik prawa właściwego w postaci łącznika siedziby (podrozdział 3.2). Uwzględnił, wywodzącą się z orzecznictwa, francuską koncepcję transgranicznej grupy spółek (podrozdział 3.3) oraz wpływu europejskiej zasady swobody przedsiębiorczości na działalność osób prawnych na rynku finansowym (podrozdział 3.4).

Reglamentacja i ograniczenie swobody działalności gospodarczej na rynku finansowym jest ściśle związane z wprowadzeniem różnego rodzaju rejestrów obejmujących różne typy działalności. W opinii Autora, w odniesieniu do rejestrowego charakteru regulacji, marginalizacją powinny zostać objęte klasyczne rejestry przedsiębiorców, KRS w Polsce, na rzecz rejestrów specyficznych, tzn. dostosowanych do sposobu funkcjonowania podmiotów na rynku finansowym (s.156). Przyjęte przez polskiego ustawodawcę rozwiązania zawarte w ustawie z 6 marca 2018 r. (Autor pracy odwołuje się do uchylonej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej) kształtują system rejestracji przedsiębiorców, który jest oparty na dwóch podstawach: KRS oraz Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej,

w których przedsiębiorcy mają obowiązek zarejestrować się, w zależności od wybranej formy prawnej. Należy przy tym zauważyć, że poza KRS i CEIDG nadal funkcjonuje cały szereg innych rejestrów, wykazów i ewidencji, choćby rejestry działalności regulowanej.

Na podstawie analizy regulacji publicznoprawnej przedsiębiorców funkcjonujących na rynku finansowym, Autor reprezentuje pogląd, zasługujący na aprobatę, że ważny interes publiczny, rozumiany jako bezpieczeństwo i stabilność finansowa, stanowi podstawę dla zastosowania wielu instrumentów mogących ułatwić regulację sektora finansowego. Być może celowe byłoby uwzględnienie w szerszym kontekście teorii interesu, która rozróżnia prawo według interesu, który jest przez nią chroniony. Rozróżnienie między prawem publicznym i prywatnym musi być oparte na wadze interesu, który przeważa w danej normie prawnej. Jednak interes publiczny i prywatny nie zawsze pozostają w niedającej się pogodzić sprzeczności. Prawo jest wyrazem istniejących sił społecznych, które w różnym nasileniu reprezentują interesy ogółu i interesy indywidualne, których nie można rozpatrywać w izolacji. Teoretycznie więc może w ogóle nie powstać problem przewagi jednego interesu nad drugim. Zazwyczaj w praktyce oprócz pierwszoplanowego interesu publicznego występuje równolegle interes indywidualny. Gdyby w takich przypadkach nie została ustawowo wyznaczona właściwość organów, to opierając się na teorii interesu, trudno byłoby rozstrzygnąć kwestie przynależności tych norm do prawa publicznego czy prywatnego.

Treść ostatniego rozdziału koncentruje się na problematyce organizacji instytucjonalnej i nadzorze nad rynkiem finansowym. Organizacja krajowych organów ma kluczowe znaczenie dla kontroli działalności gospodarczej na poziomie narodowym. Tym samym sposób wdrożenia regulacji instytucjonalnej, jak podnosi Autor, nie pozostaje bez znaczenia, gdyż może przybrać formę nadzoru scentralizowanego (jak w Polsce) oraz nadzoru dwufilarowego (jak we Francji). Swobody rynku wewnętrznego w połączeniu z możliwością wybrania prawa właściwego, powoduje, że regulacja instytucjonalna również poddana jest konkurencji systemów prawnych. Nie sposób nie zgodzić się, że najskuteczniejszym będzie nie tylko ten model, który jest najbardziej represyjny, ale ten który stanowi optymalny kompromis między zasadą bezpieczeństwa prawnego a potrzebami szybkości transakcji na rynku. Warto także zwrócić uwagę, że w dobie rozwoju nowych konstrukcji prawnych, kontrola oparta wyłącznie na podstawie regulacji publicznoprawnych wydaje się coraz bardziej ograniczana, na rzecz posiłkowania już istniejącymi normami prywatnoprawnymi lub konstrukcjami charakterystycznymi dla prawa zobowiązań.

Odnośnie sformułowanych przez Habilitanta tez badawczych o charakterze konstrukcyjnym stwierdzam ich poprawność i trafność. Tezom tym Pan Dr Michał Mariański nadał właściwą rangę przystającą do rangi problemów badawczych nakreślonych i wytyczonych w obszarach podmiotowych, przedmiotowych, funkcjonalnych i organizacyjnych regulacji rynku finansowego w ujęciu transgranicznym. Stanowią one punkt wyjściowy, a zarazem podwalinę dla znajdowania, systematyzowania i odpowiedniego odnoszenia argumentacji do poszczególnych problemów w płaszczyźnie prawa polskiego i francuskiego, a jednocześnie są inspiracją dla formułowania wniosków. Aprobuję tezę, że rynek finansowy okazał się środowiskiem prawnym nie posiadającym jednolitej struktury, zarówno przez pryzmat działalności, wykonywanej przez jego uczestników, jak i przez pryzmat zawieranych na nim transakcji. Potwierdzam również zasadność tezy, że transgraniczność rozumiana jako powiązanie danego stosunku prawnego z więcej niż jednym obszarem badawczym, okazała się być cechą prawa rynku finansowego, która w sposób istotny determinuje cele regulacyjne na tym obszarze badawczym. Wraz z rozwojem transgranicznego rynku pojawiają się również ryzyka, które powodują, że coraz większego znaczenia nabiera współpraca między krajowymi organami nadzoru a instytucjami ponadnarodowymi oraz między organami krajowymi a podmiotami poddanymi regulacji. Warto odnotować pogląd, że kontrola oparta tylko na regulacjach publicznoprawnych jest ograniczana i korzysta posiłkowo z już istniejących regulacji prywatnoprawnych, co jest wykorzystywane przez organy francuskie w ramach funkcjonalnego podejścia w nadzorze w odniesieniu do konstrukcji tytułu zbywalnego jako kategorii pozwalającej na prawną kwalifikację i skuteczną kontrolę wielu zjawisk pojawiających się na rynku finansowym.

Techniczna strona pracy i sposób jej prezentacji nie nasuwają zastrzeżeń. Zwraca uwagę przejrzysta konstrukcja wywodów i jasne przedstawianie problemów. Zakres przeprowadzonych badań, obejmujący prawo polskie, francuskie i unijne, aplikujących zgodnie z przyjętym założeniem ich formalnoprawną, prawnoporównawczą i empiryczną metodologię – jest bez wątpienia wszechstronny, nowatorski, o dużej doniosłości teoretycznej i praktycznej. Monografia autorstwa Pana Dra Michała Mariańskiego napisana jest językiem jasnym w odbiorze. Edycja jest staranna. Habilitant wykorzystał imponującą (550 pozycji), znakomicie dobraną, w pełni reprezentatywną literaturę naukową, szczególnie jeśli mieć na uwadze literaturę obcojęzyczną. Całość przywołanych w pracy źródeł zastała właściwie wykorzystana, w szczególności dla zbadania stawianych tez.

Reasumując, stwierdzam, że recenzowana monografia przedstawiona przez Pana Dra Michała Mariańskiego stanowi poważny wkład w rozwój nauki polskiej, w tym zwłaszcza w rozwój nauki prawa finansowego. Oryginalna i twórcza koncepcja oparcia struktury pracy na francuskim modelu stanowi wkład w rozwój regulacji rynku finansowego poprzez ukazanie wzajemnych zależności prawa prywatnego i prawa publicznego. Dzieło Habilitanta osiągnęło rangę dysertacji habilitacyjnej i stanowi przesłankę nadania Autorowi stopnia doktora habilitowanego.

2. Ocena pozostałych publikacji naukowych

Prace Pana Dr Michała Mariańskiego po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych skupiają się na kilku obszarach badawczych.

Pierwszy obszar badawczy zawiera problematykę prawa rynku finansowego. Obszar ten stanowi kontynuację wcześniej podjętych zagadnień poruszanych w ramach rozprawy doktorskiej *Wpływ prawa międzynarodowego na ewolucje koncepcji instrumentu finansowego w wybranych państwach Unii Europejskiej*, opublikowanej w 2014 r. W tym nurcie znajdują się kwestie instytucjonalnej organizacji rynku finansowego, publikacje: *Struktura wewnętrzna oraz podstawa funkcjonowania L'Autorité des marchés financiers (AMF) jako organu nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji*, Monitor Prawa Bankowego nr 5/2016; *Uprawnienia i kompetencje francuskiego organu nad rynkiem finansowym L'Autorité des marchés financiers (AMF) - część pierwsza i część druga*, opublikowane w kolejnych numerach Kortowskiego Przeglądu Prawniczego, nr 3/2016 i nr 4/2016. Habilitant przedmiotem swoich zainteresowań uczynił również historyczne uwarunkowania rozwoju rynku finansowego, publikując: *Prawno-Ekonomiczne aspekty kształtowania się instytucji instrumentu finansowego*, (w:) *Wybrane zagadnienia efektywności instytucji publicznych*, (red.) B. Puczkowski, A. Skonieczek, Olsztyn 2015; *Zmiany w sposobie pojmowania weksla jako elementu zbioru papierów wartościowych i instrumentów finansowych w procesie ewolucji prawa rynku kapitałowego w Polsce* (w:) *Ewolucja instytucji polskiego prawa papierów wartościowych. 80-lecie Prawa wekslowego z dnia 28 kwietnia 1936 r.* (red.) J. Mojak, J. Widło, A. Żywicka, Lublin 2016; *Zmiany w sposobie organizacji rynku finansowego w Polsce. Wybrane zagadnienia prawno-ekonomiczne* (w:) *Prawo a ekonomia – alianse w budowie efektywnego państwa*, (red.) M. Kowalczyk, P. Majer, Olsztyn 2016.

Problematyka rynku finansowego obejmuje także cykl publikacji, które analizują wyzwania i problemy zarówno z perspektywy ustawodawcy jak i jego uczestników: *Prawne aspekty zmian na rynku finansowym we Francji po 2009 roku* (w:) *Zmiany na rynku finansowym w dobie kryzysu. Wybrane zagadnienia prawne*, (red.) M. Lemonier, Sz. Kisiel, M. Mariański, Olsztyn 2016; *Rynek finansowy jako miejsce przenikania się norm prawa prywatnego i prawa publicznego*, *Studia Prawno-Ekonomiczne*, t.100/2016; *Sposoby subsydiarnego oznaczania podmiotów działających na rynku finansowym*, *Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. Secto A*, nr 2(8)2016 oraz *Pozycja emitenta na rynku finansowym – ewolucja oraz kierunki przemian*, *Przegląd Prawa Handlowego*, nr 8/2017. W ramach przedmiotowego obszaru badawczego nie można nie wskazać publikacji, które odnoszą się do ochrony konsumenta na rynku usług finansowych: *Consumer protection in international private law regulations*, (w:) *Consumer Protection Law in Poland from Perspective of EU Law*, (red.) B. Pachuca-Smulska, Warszawa 2017 oraz *Zmiany w sposobie instytucjonalnej ochrony konsumenta na rynku finansowym we Francji. Analiza na przykładzie dyspozycji Zawartych w Code de consommation oraz Code monétaire et financier* (w:) *Ochrona konsumenta na polskim i międzynarodowym rynku finansowym*, (red.) J. Monkiewicz, E. Rutkowska-Tomaszewska, Warszawa 2019.

Warte odnotowania są też publikacje dotyczące analizy wielu konstrukcji prawa umów charakterystycznych dla nauki francuskiej i możliwych do wykorzystania lub wykorzystanych na rynku finansowym: *Pojęcie szkody przyszłej (préjudice futur) w prawie francuskim. Rozważania na tle polskich uregulowań prawnych*, *Studia prawnoustrojowe*, nr 28/2015; *Francuska koncepcja tytułu zbywalnego (titre négociable) a regulacje rynków finansowych*, (w:) *Regulacje finansowe. FinTech – nowe instrumenty finansowe – resolution*, (red.) W. Rogowski, Warszawa 2017 – (współautor M. Lemonier); *Zasada słuszności wobec praktyki obrotu wybranymi formami instrumentów finansowych*, *Studia Prawnoustrojowe*, nr 30/2015 – (współautor J.J. Zięty); *Hazard jako element wybranych transakcji zawieranych na rynku finansowym*. *Kultura Bezpieczeństwa Nauka – Praktyka – Refleksje*, nr 26/2017; *Podstawowe założenia i cele reformy francuskiego kodeksu cywilnego z 2016 roku*, (w:) *Meandry prawa – teoria i praktyka. Księga jubileuszowa prof. M. Goettla* (red.) E. Pływaczewski, J. Bryk, Szczytno 2017.

W ramach prezentowanego obszaru badawczego Habilitant zajmował się sektorem kapitałowym, czyniąc przedmiotem swoich rozważań regulacje dotyczące sposobu funkcjonowania spółek na tym rynku (*Prawo do wprowadza spraw do porządku obrad i*

zadawania pytań przez akcjonariuszy we Francji – uwagi do polskich rozwiązań na tle dyrektywy 2007/36/WE, Przegląd Prawa Handlowego, nr 6/2015 –(współautor J.J. Zięty). W kolejnych publikacjach przedmiotem analizy uczynił francuskie regulacje dotyczące spółki zoo, odnosząc te rozwiązania do polskich przepisów (*Przepisy o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością we francuskim Kodeksie handlowym (Code de commerce)*, red. M. Mariański, A. Klimaszewska, K. Warylewska, Olsztyn 2017.; *Formy realizacji zadań własnych przez jednostki samorządu terytorialnego we Francji ze szczególnym uwzględnieniem spółek handlowych*, Prawo i Więź, Nr 35/2021.

Pan Dr Michał Mariański zajmował się wpływem innowacji technologicznych na kształtowanie się nowych instytucji na rynku finansowym. Należy wymienić przede wszystkim: *Problematykę kwalifikacji prawnej wirtualnej waluty we Francji*, Państwo i Prawo, z. 10/2015; *Ryzyka związane z zawarciem umowy opcji walutowej z bankiem oraz możliwości jego ograniczenia*, (w:) *Zagrożenia w sektorze bankowym – analiza kryminalna zjawisk oraz możliwości przeciwdziałania*, (red.) P. Chlebowicz, Olszyn 2013; *Ryzyka związane z rozwojem obrotu wirtualnymi walutami. Analiza na gruncie obecnie obowiązujących przepisów*, (w:) *Przeciwdziałanie patologiom na rynku finansowym. Od edukacji ekonomicznej po prawnokarne środki oddziaływania*, (red.) W. Pływaczewski, Warszawa 2015; *Question of Justice on the financial market regulations. Chosen legal aspects*. Studia Prawnoustrojowe nr 35/2017.

Drugim obszarem badawczym zainteresowań Habilitanta jest prawo podatkowe ze szczególnym uwzględnieniem aspektów porównawczych. W tym zakresie analizie poddał zarówno kwestie odnoszące się do ogólnej procedury podatkowej (*Tax procedures in Poland and France*, (w:) *Comparative Law in Eastern and Central Europe*, (red.) B. Sitek, J. Szczerbowski, A. W. Bauknecht, Cambridge Scholars Publishing 2013) oraz ewolucję instytucji pełnomocnika w prawie podatkowym (*Instytucja pełnomocnika w prawie podatkowym we Francji wobec prac nad zmianą ordynacji podatkowej w Polsce*, Samorząd Terytorialny nr 7-8/2018- współautor B. Pahl). Sposoby opodatkowania wybranych form działalności gospodarczej, w tym problemy dotyczące opodatkowania elektrowni wiatrowych stały się przedmiotem analizy w: *Evolution of the taxation of wind power plants in polish tax law* (w:) *European Financial Law in Times of crisis of the European Union*, (red.) G. Hulkó, R. Vybíral, Budapeszt: Dialog Campus 2019 (współautor B. Pahl). W tej materii należy odnotować publikację przedstawiającą konsekwencje prawne zmian w sposobie opodatkowania elektrowni wiatrowych, poruszającą kwestie braku zapewnienia

pewności prawnej oraz pojęcia rozsądnych i uzasadnionych oczekiwań w sektorze energetycznym, zarówno na poziomie krajowym jak i międzynarodowym: *Brak zapewnienia pewności prawnej jako przesłanka roszczeń odszkodowawczych. Analiza prawnoporównawcza*, Studia Prawno-Ekonomiczne, t. 109/2018; *Principle of reasonable and legitimate expectations in international law as a premise for investments in the Energy sector*, International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics (Springer) 2020. W ramach przedmiotowego obszaru Habilitant poruszył również kwestie związane z lokalnym prawem podatkowym oraz finansami jednostek samorządu terytorialnego (*Challenges and problems of local government finances in the light of the French Cour des Comptes reports as a guide for the Polish legislature*, (w:) *The challenger of local government financing in the light of European Union regional policy*, (red.) P. Mrkyvka, J. Gliniecka, E. Tomaskova, E. Juchniewicz, T. Sowiński, M. Radvan, Masaryk University, Brno 2018).

Trzeci obszar badań stanowią zagadnienia związane z prawem kolizyjnym, pozwalające na określenie prawa właściwego dla stosunków z zakresu prawa prywatnego związanych z więcej niż jednym państwem, w szczególności w odniesieniu do transgranicznego rynku finansowego (*La détermination la loi applicable pour les transactions sur les monnaies virtuelles conclus sur le marché financier*, Studia Prawnoustrojowe nr 33/2016; *Pojęcie instrumentu finansowego w polskim prawie prywatnym międzynarodowym. Analiza aktualnego stanu prawnego oraz wnioski na przyszłość*, (w:) *Prawo finansowe wobec wyzwań XXI wieku* (red.) J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchniewicz, T. Sowiński, Warszawa 2015). W kolejnych publikacjach Habilitant koncentrował się na przedstawieniu roli prawa prywatnego międzynarodowego dla właściwego funkcjonowania współczesnych rynków finansowych (*Prawo rynku finansowego jako odrębna gałąź prawa z perspektywy prawa prywatnego międzynarodowego*, (w:) *Prawo rynku finansowego jako odrębna*, (red.) M. Lemonier, Sz. Kisiel, M. Mariański, Olsztyn 2017; *Obrót instrumentami finansowymi a komparatystyka prawnicza*, Studia Prawnoustrojowe nr 40/2018). W kolejnych publikacjach analizował rolę prawa prywatnego międzynarodowego oraz norm kolizyjnych: (*Bezpieczeństwo i stabilizacja rynku finansowego a prawo właściwe dla instrumentów finansowych na przykładzie Konwencji Haskiej*, (w:) *XXV lat przeobrażeń w prawie finansowym i prawie podatkowym – ocena dokonań i wnioski na przyszłość*, (red.) Z. Ofiarski, Szczecin 2014; *Problematyka Konwencji sporządzonych w kilku językach odnoszących się do instrumentów finansowych*, (w:) *Teoretyczne i praktyczne aspekty*

prawa finansowego. Problemy, koncepcje, wyzwania i rozwiązania, (red.) A. Gogol, Warszawa 2020).

Nie sposób pominąć udziału Habilitanta w 61 konferencjach naukowych, w tym w 45 po uzyskaniu stopnia doktora. Spośród wskazanych 61 czynnych udziałów w konferencjach, 29 wystąpień dotyczyło konferencji międzynarodowych.

Reasumując pozostałe osiągnięcia naukowe Pana Dra Michała Mariańskiego stwierdzam, że są to opracowania podane w Autoreferacie, oparte na bogatej, często obcojęzycznej literaturze oraz orzecznictwie, charakteryzujące się wagą poruszanych problemów oraz wysokim poziomem merytorycznym. Autor wykorzystał doktrynę oraz orzecznictwo w sposób krytyczny, przedstawiając własne przemyślenia i konkluzje. Świadczy to o nowatorskim charakterze znacznej części publikacji.

Ocena aktywności naukowej realizowana w więcej niż w jednej uczelni

Habilitant aktywnie współpracuje z Université Blaise Pascal we Francji oraz Université d'Auvergne Francja (w którym uzyskał tytuł licencjata) uczestnicząc w konferencjach naukowych, rozwijając współpracę w ramach programu Erasmus ze stroną francuską oraz biorąc udział w międzynarodowych warsztatach doktoranckich we Francji. Podkreślić należy, że Pan dr Michał Mariański był jednym z inicjatorów utworzenia w Polsce Szkoły Prawa Francuskiego, która powstała w Uniwersytecie Gdańskim przy współpracy z Université de Toulouse. Podnieść trzeba również zaangażowanie Habilitanta, w koordynowanie działań naukowych i współpracę z uniwersytetami: na Ukrainie (Sumski Państwowy Uniwersytet Rolniczy), na Litwie (Vytautas Magnus University) w Czechach (Masaryk University). Współorganizował m. in. przez Uniwersytet Masaryka w Brnie i Uniwersytet Gdański cykl konferencji Bałtyckich Prawa Finansowego – zatytułowanych *Prawo finansowe wobec wyzwań XXI wiek*.

W ramach aktywności na płaszczyźnie międzynarodowej brał czynny udział w konferencjach, zwieńczonych publikacjami, przez Centrum Prawa Samorządu i Prawa Finansów Lokalnych Uniwersytetu Gdańskiego oraz przedsięwzięciach naukowych organizowanych przez Centrum Informacji i Organizacji Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego Krajów Europy Środkowej i Wschodniej, przy Uniwersytecie w Białymstoku. W ramach cyklicznych spotkań naukowych o charakterze międzynarodowym, na uwagę zasługuje udział w organizowanych przez SWPS

Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie, konferencji z zakresu prawa porównawczego. Odnotowania wymaga również udział w polsko-francuskich dniach prawniczych organizowanych przez Uniwersytet Jagielloński, gdzie Habilitant jako członek organizacji Henri Capitant pogłębiał swoją wiedzę.

Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę

Habilitant prowadzi zajęcia dydaktyczne na Wydziale Prawa i Administracji w Olsztynie głównie w formie wykładów, ćwiczeń, w ramach programu ERASMUS w języku angielskim i francuskim (Autoreferat, 6. informacja o osiągnięciach dydaktycznych, s. 23-24). Pełnił funkcję promotora 46 prac magisterskich, z zakresu prawa finansowego i prawa rynków finansowych oraz recenzenta 102 prac dyplomowych. Dwukrotnie był promotorem pomocniczym w przewodach doktorskich.

W ramach działalności organizacyjnej pełnił wiele funkcji zarówno na Wydziale Prawa i Administracji UWM jak i w strukturach uczelni, pełniąc funkcję pełnomocnika ds. kontaktów z zagranicą, był członkiem komisji programowej oraz członkiem komisji ds. kształcenia w językach obcych. W latach 2016-2020 był członkiem Rady Wydziału Prawa i Administracji UWM oraz dwukrotnie członkiem Senackiej Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej UWM w Olsztynie. Pełnił też funkcję Rzecznika dyscyplinarnego Rektora UWM ds. Studentów.

W ramach działań popularyzatorskich naukę, Habilitant prowadził wykłady otwarte, między innymi w Uniwersytecie Gdańskim, szkolenia z zakresu kontroli i audytu RPO WM, szkolenia dla Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie w zakresie rynków finansowych i instrumentów finansowych. Prowadzi Koło Naukowe Prawa Inwestycyjnego, w ramach którego zorganizowano wiele wykładów otwartych. Należy też odnotować prowadzenie zajęć na aplikacji radcowskiej. Wykonuje również zawód radcy prawnego.

Reasumując, dokonania Pana dra Michała Mariańskiego wskazują na wyjątkowy poziom Jego aktywności w zakresie działalności dydaktycznej, współpracy naukowej oraz działalności i popularyzacji nauki, także w charakterze eksperta. Należy dodać, że Habilitant zarówno ze względu na swój dorobek naukowy, jak i pozostałe aktywności cisy się autorytetem w środowisku specjalistów zajmujących się prawem finansowym. Jego

dorobek jest często cytowany przez innych autorów, a także wykorzystywany przez praktyków.

II Konkluzja

Mając na uwadze powyższe stwierdzam, że Dr Michał Mariański po uzyskaniu stopnia doktora wykazał się osiągnięciami naukowymi, które stanowią znaczny i znaczący wkład w rozwój nauki prawa, w tym prawa finansowego, w szczególności prawa rynku finansowego, prawa podatkowego porównawczego, prawa kolizyjnego na rynku finansowym. Habilitant wykazał się aktywnością, którą należy jednoznacznie ocenić jako istotną. W związku z tym jestem przekonana, że dr Michał Mariański spełnia wymogi stawiane kandydatom ubiegającym się o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego przez ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r., poz. 478).

Wniosuję z pełnym przekonaniem o podjęcie dalszych czynności zmierzających do nadania Doktorowi Michałowi Mariańskiemu stopnia doktora habilitowanego.

